

Plecind de la tema binecunoscută a piesei schumanniene *Visare, Variațiuni* de Roman Vlad, intitulată *Sognando il sogno*, în primă audiere, au creat un univers special, înecinat cu trăirile subconștientului ce prefacă amintirea motivului principal într-un nucleu supus deformărilor atonale, procesului de destrămare, prin procedee repetitive și prin reducerea progresivă a întregii teme la un singur interval-lemnă, cvarta perfectă.

3 *Piese* din ciclul „Sclarattiana” și 5 *Piese* din ciclul „Jocuri pianistice” (Moduri asimetrice în octave, Second-clock, Pol-Antipol, Gesang — Hommage à Brahms, Alla Prokofiev), prime audieri, de compozitorul clujean Ede Terényi, s-au înscris în spiritul divertismentului, al inventivității exteriorizate în pasaje de virtuozitate (apropiate, ca scriitură, în cazul primelor piese — ornamente, note repetate, arpegii, desene melodice — de scripitoarele sonate scarlattiene, dar proiectate pe axa verticală a armoniilor renascentiste) sau, în cazul celor 5 *Piese*, în plastica redare a unei idei sau stil muzical.

Phonologos III de Sorin Lerescu se situează pe linia ultimelor lucrări ale tinărului compozitor, construite după principiul acumulărilor progresive, al transformărilor lente, creații ancorate în sistemul intonațional modal. Gîndită inițial pentru orgă, partitura cuprinde numeroase planuri ce se interferează într-un joc al mai multor voci de coloratură gravă.

Inscripția folclorică, materializată într-o tematică vioală, ritmuri pregnante, polimetrie, a caracterizat energic și concisul *Rondo* de Romeo Ghircoiașiu, urmat în program de *Diptic* („Ecoui de jazz”) de Paul Rogojină (o altă primă audiere). Pornit din registrul supraacut al pianului (în prima din piesele dipticului — *Înălțimi*) alternanța de factură improvizatorie a structurilor bazate pe clustere, pe celule repetate obsesiv și înveșmîntate în formule ritmice pregnante, continuă — răsturnat, în registrul grav, în piesa a doua, sugestiv intitulată *Adîncuri* — procesul de filtrare a muzicii de jazz redus la „citate” melodico-ritmice caracteristice. Atmosfera, mai ales în finalul *Adîncurilor*, împrumută din spiritul incitant al genului de referință.

Moment de greutate al recitalului, *Tripticul* compozitorului Sigismund Toduță s-a profilat, asemeni întregii creații a maestrului clujean, într-o solidă construcție muzicală, cu putere de sinteză. Întrepătrunderea filonului bizantin (prezent în inspirata melodică a *Tripticului*) cu forme de barocă amintire și exprimarea lor în limbajul muzical modern alcătuiesc fondul unei lucrări de maximă concentrare a expresiei, alcătuită din *Preludiu*, de factura unui recitativ cu fior tragic, *Coral*, bazat pe o temă bizantină de mare susținere interioară, concentrînd întreaga esență a ciclului și *Toccata*, amplă, construită în succesive ascensiuni spre culminația finală.

Pianista Ilinca Dumitrescu a încheiat recitalul cu un capitol inedit, cu iz exotic, de proveniență impresionistă în cazul celor două miniaturi de Cyril Scott (*Dans exotique și Țara lotusului*) și extrem orientală în *Sonatina op. 13* a compozitorului japonez Hisatada Osaka. Această din urmă lucrare oglindește efortul componistic de implantare a fondului melodic de sorginte niponă într-un tipar formal de proveniență europeană, efort rămas încă la stadiul de alipire și nu de asimilare a două moșteniri culturale distincte.

Clădit din maxima concentrare și deosebita înțelegere a unui interpret cu puternică personalitate artistică, recitalul pianistei Ilinca Dumitrescu, prefăcut de cuvîntul compozitorului Doru Popovici, a constituit un aport esențial și necesar pentru înțelegerea fenomenului muzical contemporan.

Antigona ALEXANDRU

Corul Filarmonicii „George Enescu”

Afișul concertului susținut vineri 17 iulie în sala mare a Ateneului de corul Filarmonicii „George Enescu” dirijat de Nicolae Bica promitea un eveniment al vieții muzicale, căci anunța un program de creații românești — pagini ale citorva dintre autorii de referință ai genului, reprezentînd maturitatea compoziției noastre corale actuale.

Există o anumită strategie a alcătuirii unui astfel de program, diversitatea expresivă conferindu-i consistență și pregnanță. Optînd însă pentru lucrări destul de apropiate ca factură, concepția dirijorală a învăluit fiecare dintre opusuri într-o ambianță statică, estompîndu-le astfel individualitatea în tonuri austere. S-a remarcat mai degrabă lucrul sonorității lor în sine, al momentelor armonice — în acest sens relevîndu-se importanța acordată registrului grav, al basilor, ceea ce a conturat o tentă de prestanță sobră imaginilor muzicale — și mai puțin o conducere tensională a dramaturgiilor componistice. Tot în sfera elaborării sonorităților ar trebui menționat că, dintre cele patru partide ale ansamblului, cea a altistelor s-a detașat prin robustețea și rotunjimea timbrală.

Vibrația de autentic patriotism a mesajului înălțător dăruit în amplul poem coral *La ivit de zori* de Irina Odăgescu-Tuțuianu, sau în lucrarea cu tentă imnică *Pămînt de dor, România* de Radu Paladi, s-a degajat din coloritul aparte, elegant arcuit al armonizării modale. Un relief expresiv destul de apropiat — cu unele nuanțe de rigiditate statuară — a caracterizat și tablourile de un lirism contemplativ al evocărilor naturii și sensibilității proprii spiritualității românești, văzute prin prisma spațiilor de largă întindere zugrăvite de Liviu Comes în piesa *Septemurie*, sau a coloritului vag impresionist al pastelului *Iarna* de Mircea Neagu. Am întrezărit din versiunea *Scurtei suite* de Alexandru Pașcanu potențialul de energie și vervă, de strălucitor pitoresc, de prospețime și pregnanță creionat prin rafinata trimitere la tezaurul moștenirii folclorice, dar patina acestei obiectivități interpretative ce s-a așternut asupra întregului program a netezit și aici forța contrastelor și dinamismul desfășurării muzicale. Mai multă spontaneitate, căldură și implicare afectivă ar fi condus poate la o mai accentuată putere de convingere, la un plus de vigoare a tălmăcirii trăirii artistice.

Anca Ioana ANDRIESCU

Concert — eveniment

Poate acest titlu ar părea pretențios celor care ar afla că el se referă la concertul (unul din destul de numeroasele în acest an) claselor de compoziție, ce a avut loc miercuri 3 iunie a.e., în sala Enescu a Conservatorului bucureștean. Totuși autorul acestor rânduri își susține ideea exprimată în titlul amintit plecînd de la puternica impresie pe care i-a produs-o audierea *Cvartetului de coarde* de Dan Dediu (anul II clasa conf. univ. Ștefan Niculescu). Despre Dan Dediu s-a scris deja, este deja considerat o mare promisiune a compoziției românești. Lucrarea pe care am ascultat-o în acest concert depășește însă stadiul de compoziție de școală „cu perspective” intrînd în rîndul opusurilor de certă valoare, mai mult chiar, este investită cu un procentaj indubitabil de originalitate. Cu toții așteptăm (și mai și încercăm „în timpul liber” să facem!) „Marea sinteză” a secolului XX adunînd experiențele bogate ale ultimilor decenii, topîndu-le și turnîndu-le apoi în noi forme sintetizatoare. S-a născut oare Bach-ul secolului nostru, este printre noi? Sigur ar fi prematur (și hazardat) să

facem asemenea ipoteze vis-à-vis de muzica lui Dan Dediu. Totuși ne-am asuma responsabilitatea afirmării ideii că el este un posibil, un potențial compozitor capabil să valorifice novator experiența atât de bogată a secolului XX. Oricum cvartetul său ar putea cu greu să fie asimilat vreunei orientări muzicale „consecrate” (neotonalism, minimalism, muzică repetitivă, neoromantism etc.) lucrarea conținând elemente din toate aceste direcții muzicale dar nu adunate într-un eclectism supărător ci într-o sinteză care presupune și aspecte noi, originale. Cum va continua drumul său Dan Dediu? Rămâne de văzut. Oricum el datorează mult și celor patru interpreți de excepție (Sergiu Năstase, Valentin Năstase, Teodor Coman și Ovidiu Marinescu) care au tălmăcit lucrarea într-o manieră interpretativă ce a demonstrat seriozitate, inteligență, muzicalitate și perfectă coeziune.

Alături de *Cvartetul* lui Dediu am ascultat o foarte bună lucrare a Luminiței Spînu (*Cîntarea vîntului*, versuri L. Blaga) în care imaginația timbrală a autoarei a creat remarcabile stări muzicale conturate cu sensibilitate de Ruxandra Donose (mezzosoprană), Otilia Panaitescu (flaut), Constantin Bordej (violă), Lucica Minea (percuție) și Luminița Spînu (pian).

Am reținut și solida construcție a *Sonatei pentru pian* a aceleiași autoare precum și evidentul progres de mentalitate muzicală pe care-l face Marian Giuran în *Sonata pentru flaut și pian* (sensibil tălmăcită de Mihai Maxim — flaut — și remarcabilul muzician care este pianistul Aladar Racz).

Dan BUCIU

Vocația universală a folclorului românesc

Sub acest generic a avut loc joi, 4 iunie, în sala Studio a Ateneului Român, un interesant program, conceput și prezentat de muzicologul Viorel Cosma, care, permanent preocupat de afirmarea muzicii românești, a oferit publicului lucrări aparținând unor compozitori străini care s-au aplecat cu interes asupra creației noastre folclorice.

În cadrul acestui ciclu de concerte comentate, inaugurat cu opt stagioni în urmă, s-au prezentat nu mai puțin de 120 piese, dintre care aproximativ 90 au constituit prime audiții, lucrări din epoca veche și lucrări contemporane, reflectînd cu pregnanță interesul statornic și mereu proaspăt al muzicienilor de pe alte meleaguri pentru specificitatea folclorului românesc, pentru ineditul și originalitatea sa inconfundabilă.

Cel de-al 13-lea concert a programat lucrări din școli diferite de creație, compozitori „afiliați” unor curente și epoci diverse, valorificînd potențialul folclorului pornind de la citat și ajungînd la formule subliniate prin tehnici moderne de compoziție.

Programul a prilejuit și două „premiere” — o lucrare pentru saxofon, instrument mai puțin prezent în sala de concert, și un fragment dintr-un balet contemporan susținut scenic de doi tineri balerini, în coregrafia semnată de Sergiu Pop.

Prima piesă — *Rapsodia română* nr. 1 op. 26 de Zdenek Lubicz, pianist concertist și compozitor devenit cetățean român în 1985, face parte dintr-un ciclu de 6 *Rapsodii române* pentru pian, nr. 2 și nr. 4 fiind prezentate în concerte similare anterioare. Concepută în stilul romantic specific epocii, tributar mo-

delului lisztian, lucrarea apelează la folclorul de pe întreg teritoriul românesc, spre deosebire de majoritatea lucrărilor de gen în care compozitorii aleg spre investigare o anumită zonă folclorică. Pianista Ilinca Dumitrescu, cunoscută prin opțiunea ei fermă pentru muzica românească, a evidențiat cu aplomb și inteligență artistică elementele melodico-ritmice prezente în lucrare, pendulînd între doină și joc.

Piesa pentru saxofon și pian intitulată *Româneasca* aparținînd compozitorului austriac Karl Haidmayer, a fost interpretată cu multă știință și siguranță de Nicolae Simion și Nicolae Licareț. Se pare că prima vizită a compozitorului în țara noastră, cu ocazia Festivalului Mondial al Tineretului din 1953, i-a prilejuit cunoașterea frumuseții folclorului românesc, celebra Periniță, citată în multe din lucrările sale, fiind o preferință a autorului. Scrisă în 1982, *Româneasca* se menține pe coordonatele melosului de factură modală, linia sinuoasă fiind cînd lirică, amintind sonoritatea taragotului, fie sprintară în momentele de virtuozitate.

Sonata pentru vioară și pian de Sandor Veress a fost scrisă în anul 1939; născut la Cluj, compozitorul a studiat cu Béla Bartók și Zoltán Kodály, apoi a lucrat la Muzeul de Etnografie din Budapesta, ceea ce a determinat, firesc, apropierea de rădăcinile folclorului. Lucrările sale apelează atât la folclorul românesc (a făcut culegeri de folclor în România), cît și la cel maghiar, trăsătură prezentă și în *Sonata* interpretată de Cristina Anghelescu și Nicolae Licareț. Structurată în două părți, *Sonata* debutează în andantino-rubato, partea I aducînd un farmec elegiac, pastoral; partea secundă, „à la hongarese”, amintește lamento-ul specific muzicii lăutărești maghiare, dar și ritmurile alerte de joc popular.

Următoarea piesă, *Cvintet pentru suflători*, semnată de Jeremy Randalls (Scoția) a fost interpretată cu profesionalism de formația „Concordia”, membrii formației reliefînd cu subtilitate țesătura cînd polifonică, cînd în suprafețe sonore compacte, gîndite de compozitor în spiritul folclorului românesc, care, după cum notează însuși autorul într-o scrisoare adresată muzicologului Viorel Cosma, „se apropie de folclorul scoțian”.

Ultimele două lucrări incluse în programul concertului au fost selectate din creația compozitoarei sovietice Zlata Tkaci, care, după absolvirea Facultății de Fizică-Matematică, a urmat Conservatorul la secția vioară și compoziție, obținînd, de altfel, și un premiu de compoziție. Georgeta Stoleriu, acompaniată la pian de Martha Joja, au dat viață și culoare liederurilor *Albă dimineață*, *Culoarea primăverii* și *Ceas de noapte*, miniaturi înspărate din melosul românesc, folosind cu sensibilitate stilul parlat, creînd totodată o atmosferă intimă și calmă; tinerii balerini Olga Meyer și Mihai Mihalcea, acompaniați la pian de Nicolae Licareț, au transpus în gest și expresie plastică sensurile muzicii baletului „Andrieș” (coregrafia — Liliana Tudor), lucrare ce se adresează micilor spectatori, eroul principal fiind Păcală, secundat de alte personaje de basm cu nume-simbol. Muzica întregului balet este traversată de melodii românești ce revin leit-motivic, caracterizînd personaje sau evocînd glia străbună. Coregrafic, fragmentul prezentat sugera nașterea unui cuplu, sentimentul curat, înfipripat cu timiditate, dar sincer și simplu, eliberat de spaime necunoscute. Muzica acordică, clară, în structuri ce se succed într-o ritmicitate egală pînă la obsesie, netulburată de nici o fisură, susține sugestiv evoluția eroilor.

Un public cald și avizat a aplaudat prestația interpreților și, deopotrivă, prezentarea pertinentă și, ca totdeauna, agreabil susținută, a muzicologului Viorel Cosma.

Anca FLOREA